

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 24CoP/60/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4420201545
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 01. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Andrea Dudášová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:4420201545.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Andrea Dudášová a sudkýň: JUDr. Eva Behranová a JUDr. Ľuboslava Vanková, v právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: P. Q., narodený XX.XX.XXXX, bytom ako navrhovateľa, zastúpené opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, dieťa rodičov: matka A. Q., narodená XX.XX.XXXX, bytom J. XXX, a otec neuvedený, o návrhu navrhovateľov: 1/ Ing. J. X., narodený XX.XX.XXXX, 2/ P. X., narodená XX.XX.XXXX, obaja bytom L. XXX, za účasti Krajskej prokuratúry Trnava, so sídlom Dolné Bašty 1, Trnava, na osvojenie maloletého dieťaťa, o odvolaní prokurátora proti rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 21P/79/2020-102 zo dňa 05.08.2020, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie r u š í a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. rozhodol, že maloleté dieťa P. Q., nar. XX.XX.XXXX sa stáva po právoplatnosti tohto rozsudku spoločným osvojencom navrhovateľov - manželov Ing. J. X., nar. XX.XX.XXXX a P. X., rod. G., nar. XX.XX.XXXX, obaja trvale bytom L. XXX, výrokom II. rozhodol, že priezvisko maloletého dieťaťa bude „X.“, výrokom III. rozhodol, že navrhovateľa ako osvojiteľa sa zapíše v knihe narodení matričného úradu Nové Zámky, vo zväzku 163, ročník 2019, strana 25, por. č. 258, namiesto rodičov maloletého dieťaťa, výrokom IV. vo zvyšnej časti návrh zamietol a výrokom V. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Napadnutý rozsudok súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 2 ods. 1, § 52, § 117, § 135, § 144 ods. 1 až 4, § 145, Čl. 2 ods. 1 a 2, Čl. 3 ods. 1 a 2 a Čl. 4 Civilného mimosporového poriadku, § 31 ods. 2, ods. 4 druhá veta, § 60 ods. 1, § 61 ods. 1 a 2, § 97 ods. 1 a 2, § 98, § 99 ods. 1 a 2, § 101 ods. 1, § 102 ods. 1 písm. a), b), c) a d), § 102 ods. 3, § 103 ods. 1 prvá veta, § 104, § 105, § 106 ods. 1, § 108 Zákona o rodine.

3. Súd prvej inštancie argumentoval tým, že navrhovateľa sa návrhom doručeným súdu dňa 30.03.2020 domáhali osvojenia maloletého dieťaťa (ďalej aj „maloletý“). Matka maloletého dala dňa 22.03.2019 privolenie na osvojenie maloletého bez vzťahu k určitým osvojiteľom. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 21P/79/2020-27 zo dňa 02.07.2020 ustanovil maloletému za opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, ktorý má zastupovať maloletého v konaní o návrhu na osvojenie maloletého a zároveň bol ustanovený na udelenie súhlasu na osvojenie maloletého. Osvojenie je systematicky zaradené do druhej osobitnej časti, prvej hlavy a siedmeho dielu Civilného mimosporového poriadku medzi konania vo veciach osvojenia. Okruh účastníkov konania o osvojenie vymedzuje ustanovenie § 144 Civilného mimosporového poriadku tak, že účastníkmi konania o osvojenie sú osvojované dieťa, jeho rodičia, prípadne poručník, osvojiteľ a jeho manžel, pričom v odsekoch 2 až 4 ustanovenia § 144 Civilného mimosporového poriadku sa nachádza negatívne vymedzenie účastníctva. Súd prvej inštancie

vychádzajúc z tohto zákonného ustanovenia, mal za to, že maloletý od začatia konania o osvojenie je účastníkom konania, pričom nemal pochybnosti vzhľadom na jeho vek, že maloletý v danom prípade, nemá procesnú spôsobilosť v plnom rozsahu, keďže nemá náležitú rozumovú a vôľovú vyspelosť v rozsahu hmotného práva, preto v konaní musí byť zastúpený zákonným zástupcom alebo procesným opatrovníkom. Súd prvej inštancie skúmal, či môže byť maloletý v konaní zastúpený svojou biologickou matkou A. Q., nar. XX.XX.XXXX, pričom zistil, že jej ako zákonnej zástupkyňi maloletého, Okresný súd Nové Zámky rozsudkom č. k. 18P/36/2019-37 zo dňa 06.05.2019, právoplatným dňa 24.05.2019 obmedzil rodičovské práva a povinnosti v rozsahu zabezpečovania osobnej starostlivosti o maloletého, zastupovania maloletého a spravovania jeho majetku a zároveň v tomto rozsahu ustanovil maloletému opatrovníka, a to Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky. Z uvedeného potom vyplýva, že matka, ktorá je navyše nečinná, nejaví záujem o dieťa, nepozná jeho pomery a dobrovoľne podpísala privolenie s osvojením, nemôže v tomto konaní zastupovať dieťa, pričom Okresným súdom Nové Zámky ustanovený (hmotnoprávny) opatrovník je oprávnený zastupovať maloletého len v bežných veciach, preto sú dané všetky predpoklady na ustanovenie procesného opatrovníka v konaní. Po ustálení potreby ustanoviť procesného opatrovníka maloletému v konaní, súd prvej inštancie skúmal, či Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky mohol byť ustanovený za opatrovníka v konaní s odkazom na ustanovenie § 117 Civilného mimosporového poriadku, pričom mal za to, že tento postup súdu nie je nezákonný, či svojvoľný, ako sa domnieva Okresná prokuratúra Galanta, je právne odôvodniteľný a praxou všeobecných súdov akceptovateľný. Súd prvej inštancie si je vedomý toho, že konanie o osvojenie nie je konaním vo veciach starostlivosti súdu o maloletých. Civilný mimosporový poriadok však pri konaní o osvojenie nerieši otázku zastúpenia osvojovaného dieťaťa, preto súd prvej inštancie postupoval pri rozhodovaní o procesnom opatrovníkovi podľa ustanovenia, ktoré je ku konaniu o osvojenie najbližšie, t. j. podľa § 117 Civilného mimosporového poriadku. Súd prvej inštancie dospel k takému záveru, že pokiaľ nemožno ustanoviť dieťaťu blízku osobu za procesného opatrovníka, súd ustanoví orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Podľa súdu prvej inštancie takýto postup nie je nezákonný, ide len o odlišný právny názor ako ten, ktorý je prezentovaný v Komentári k Civilnému mimosporovému poriadku od autorov Smyčková R., Števček M., Tomašovič M., Kotrecová A. a kol., C.H. Beck 2017 (ďalej len „Komentár“), str. 546, a na ktorý sa odvoláva Okresná prokuratúra Galanta. Právny názor vyslovený v Komentári nie je pre súd záväzný, avšak súd prvej inštancie pre podporu svojich tvrdení poukázal na to, že aj v samotnom Komentári je rozpor o tejto otázke medzi jednotlivými spoluautormi (Pavelková c/a Rogalewiczová, Kotrecová, Šínová), poukázal pritom na str. 452, 484, 396 Komentára. Ak potom právni teoretici, spoluautori Komentára pri konaniach vo veciach určenia rodičovstva a konaní o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní, ktoré konania taktiež nie sú konaniami vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, pripúšťajú resp. priamo poukazujú na ustanovenie § 117 Civilného mimosporového poriadku, je podľa názoru súdu prvej inštancie nutné podľa rovnakých výkladových pravidiel postupovať aj pri konaniach vo veciach osvojenia, t. j. aj konkrétne v konaní o osvojenie. Uvedený logický a teleologický výklad Civilného mimosporového poriadku súd prvej inštancie považuje za ústavne konformný, súladný s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a aplikačnou praxou všeobecných súdov. Súd prvej inštancie ďalej poukázal aj na to, že k otázke možnej aplikácie ustanovenia § 117 Civilného mimosporového poriadku aj na konania o osvojenie, doposiaľ nezaujal stanovisko ani Najvyšší súd Slovenskej republiky, ani Ústavný súd Slovenskej republiky. Súd prvej inštancie vyjadril presvedčenie, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, ktorý je aj (hmotnoprávnym) opatrovníkom maloletého, dokáže zastupovať a hájiť jeho záujmy objektívne a nestranne. Pozná pomery maloletého od jeho narodenia, rovnako pozná pomery v jeho biologickej rodine a pomery navrhovateľov. Má široké zákonné oprávnenia a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky zastupoval maloletého aj v predchádzajúcich konaniach (tak v konaní o osvojiteľnosti, ako aj v konaní o zverení maloletého dieťaťa do predosvojiteľskej starostlivosti), preto podľa názoru súdu prvej inštancie, by bolo v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa v tomto štádiu konania nekonať ďalej s týmto úradom. Bolo by neúčelné, nevhodné a nelogické v konaní o osvojenie, v ktorom súd musí rozhodnúť do šiestich mesiacov od podania návrhu na osvojenie, hľadať osobu z rodinného (biologického) prostredia, resp. inú blízku osobu maloletého, keďže aj v predchádzajúcich konaniach súd skúmal a mal za preukázané, že biologická rodina nemá záujem o maloletého, nepoznajú ho, nekontaktujú ho a nemajú žiadne poznatky o maloletom. Matka maloletého dobrovoľne podpísala privolenie s osvojením. Z vyjadrenia matky maloletého vyplývalo, že nikto z príbuzných a ani jej dcéra o jej gravidite nevedeli. Otcovstvo k maloletému určené nebolo. Súd prvej inštancie má pochybnosti o tom, či aj v prípade, že by sa takáto osoba v rodine maloletého aj našla, by mala predpoklady na riadne zastupovanie maloletého. Takýto postup súdu by navyše bol aj kontraproduktívny, pričom netreba zabúdať ani na právo osvojiteľov na ochranu ich osobných

údajov a súkromia. Súd prvej inštancie opakovane uviedol, že záujem maloletého dieťaťa musí byť aj v konaní o osvojenie prvoradý, pričom jeho záujmy bude najlepšie hájiť a zastupovať Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky. Súd prvej inštancie teda trval na tom, že jeho postup pri ustanovovaní procesného opatrovníka maloleťmu dieťaťu, opierajúc sa o ustanovenie § 117 Civilného mimosporového poriadku, bol správny. Súd prvej inštancie sa nestotožnil s názorom prokurátorky Okresnej prokuratúry Galanta o nutnosti postupu podľa ustanovenia § 71 Civilného sporového poriadku. Už z uvedených dôvodov, blízke osoby neprichádzajú do úvahy na zastupovanie maloletého, obec podľa trvalého pobytu maloletého nepozná pomery maloletého, rovnako ani súdny úradník. Čo sa týka výroku II. uznesenia č. k. 21P/79/2020-27 zo dňa 02.07.2020, ktorým bol ustanovený maloleťmu opatrovník Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky na udelenie súhlasu na osvojenie maloletého dieťaťa v súlade s ustanovením § 102 ods. 3 Zákona o rodine, súd prvej inštancie uviedol, že v danom prípade nejde o procesného opatrovníka na zastupovanie maloletého dieťaťa v konaní, ustanoveného podľa procesných kódexov, ale o opatrovníka na udelenie súhlasu s osvojením podľa Zákona o rodine, t. j. hmotného práva. V danom prípade súhlas na osvojenie nemôže dať matka, ktorá sa správa spôsobom kvalifikovaným v ustanovení § 102 Zákona o rodine, preto dáva súhlas s osvojením opatrovník ustanovený v konaní o osvojenie.

Súd prvej inštancie mal za preukázané, že u maloletého i osvojiteľov sú splnené všetky zákonné podmienky na rozhodnutie o osvojení. Zdravotný stav osvojiteľov i osvojenca nie je v rozpore s účelom osvojenia a je medzi nimi primeraný vekový rozdiel. Osvojiteľia sú manželia, sú rodičmi maloletého X. X., ktorý je ich osvojencom, bývajú v rodinnom dome, ich domácnosť je riadne zariadená, udržiavaná v čistote a poriadku, v mieste bydliska požívajú dobrú povesť, sú zapísaní do zoznamu žiadateľov o náhradnú rodinnú starostlivosť formou osvojenia, sú zdraví, bezúhonní, majú spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, navrhovateľ 1. je zamestnaný ako výkonný riaditeľ a je jedným z konateľov v dvoch spoločnostiach, navrhovateľka 2. je toho času na rodičovskej dovolenke s maloleťm, spĺňajú osobnostné a morálne predpoklady pre výkon riadnej starostlivosti o maloleté dieťa, pričom maloleť sa nachádza v ich starostlivosti ako budúcich osvojiteľov od 10.06.2019, teda viac ako 9 mesiacov. Maloleť má v súčasnosti 1 rok a 4 mesiace (v čase vydania rozhodnutia súdu prvej inštancie), je v celodennej osobnej starostlivosti navrhovateľky 2., jeho zdravotný stav je dobrý, navštevuje chirurgickú ambulanciu MUDr. M. F. z dôvodu výskytu pupočníkovej hernie, vyvíja sa veku primerane, k navrhovateľom i k ich dieťaťu, maloleťmu X. si vytvoril silnú citovú väzbu.

Súd prvej inštancie zamietol návrh navrhovateľov v časti, v ktorej sa domáhali zmeny mena maloletého, nakoľko osvojiteľia majú právo do šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia o osvojení zmeniť osvojencomu meno na základe súhlasného vyhlásenia o zvolení iného mena, ako má zapísané v knihe narodení (§ 12 zákona č. 300/1993 Z.z. o mene a priezvisku).

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

4. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie prokurátorka Okresnej prokuratúry Galanta z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b), d) Civilného sporového poriadku a § 62 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku. Prokurátorka v odvolaní namietala, že súd prvej inštancie v predmetnom konaní postupoval v príkrom rozpore so zákonom a absolútne nereflektujúc na súčasnú zákonnú úpravu vzťahujúcu sa na konanie o osvojenie. V konaní o osvojenie, ktoré nie je konaním starostlivosti súdu o maloleťoch, súd ustanovil maloleťmu ako procesného opatrovníka orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, odvolávajúc sa pritom na ustanovenie § 117 Civilného mimosporového poriadku, ktoré ustanovenie sa na konanie o osvojenie nevzťahuje, ako aj skutočnosť, že súd prvej inštancie v predmetnom konaní úplne odignoroval obligatórnu informačnú a poučovaciu povinnosť súdu vyplývajúcu z § 147 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku. Namietala procesné pochybenie súdu prvej inštancie pri ustanovení procesného opatrovníka maloleťmu, pričom uviedla, že súd prvej inštancie konal v rozpore so zákonom, keď v konaní o osvojenie uznesením č. k. 21P/79/2020-27 zo dňa 02.07.2020 ustanovil maloleťmu ako opatrovníka, ktorý ho bude v predmetnom konaní zastupovať, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky. Samotný postup súdu prvej inštancie, ktorý účastníkom konania a prokurátorky doručil uznesenie č. k. 21P/79/2020-95 zo dňa 03.08.2020 priamo na pojednávaní, pričom bez vytvorenia akéhokoľvek, čo i len minimálneho časového priestoru na oboznámenie sa s predmetným uznesením, ktorého význam pre ďalší priebeh konania je zásadný, otvoril pojednávanie, účastníkom neumožnil vyjadrenie k doručenej písomnosti a začal čítať správu obce L., považuje prokurátorka za absolútne neprijateľný postup, ktorým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Prokurátorka naďalej zotrváva na názore, že súd prvej inštancie postupoval v rozpore so zákonom, keď maloleťmu v konaní o osvojenie ustanovil ako procesného opatrovníka

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, aplikujúc pritom § 117 Civilného mimosporového poriadku, ktoré ustanovenie sa na konanie o osvojenie vôbec nevzťahuje. Poukázala na to, že v rozhodnutí súd prvej inštancie uviedol, že je presvedčený o tom, že orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately „dokáže“ a „bude najlepšie hájiť a zastupovať záujmy maloletého dieťaťa“ aj v konaní o osvojenie, pričom sa dovoľáva aj v tomto type konania aplikácie ustanovenia § 117 Civilného mimosporového poriadku. Prokurátorka však zastáva názor, že v podmienkach právneho štátu, ktorým je aj Slovenská republika, aj pre Okresný súd Galanta stále platí Čl. 2 ods. 2 a Čl. 152 ods. 4 Ústavy SR a princíp viazanosti súdu zákonom. V tejto súvislosti a k téme sudcovskej úvahy poukázala na Nález Ústavného súdu SR II. ÚS 28/96 z 12.05.1997. Poukázala tiež na to, že konanie o osvojenie nie je konaním vo veci starostlivosti súdu o maloletých a preto v konaní o osvojenie, ustanovenie procesného opatrovníka maloletému dieťaťu podľa § 117 Civilného mimosporového poriadku, ktoré ustanovenie, rovnako ako ďalšie ustanovenia systematicky zaradené do piateho dielu prvej hlavy II. časti Civilného mimosporového poriadku, nie je možné použiť. Takýto postup súdu nemožno hodnotiť inak, ako postup nezákonný a nesprávny. Argumentácia súdu prvej inštancie, že Civilný mimosporový poriadok pri konaní o osvojenie nerieši otázku zastúpenia osvojovaného dieťaťa, je v priamom rozpore s ustanovením § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku a zároveň aj argumentáciou ústavne neudržateľnou. Súd prvej inštancie má povinnosť aplikovať v konaní o osvojenie nielen Civilný mimosporový poriadok ako sa súd zrejme domnieva, ale zároveň aj Civilný sporový poriadok. Pokiaľ teda Civilný mimosporový poriadok osobitne neupravuje otázku zastúpenia maloletého dieťaťa ako účastníka konania o osvojenie, bolo povinnosťou súdu prvej inštancie použiť ustanovenia Civilného sporového poriadku. Prokurátorka zastáva názor, že procesným opatrovníkom osvojovaného dieťaťa v konaní o osvojenie sa môže stať, len osoba uvedená v ustanovení § 71 Civilného sporového poriadku. Ak teda súd prvej inštancie ustanovil maloletému za opatrovníka v konaní o osvojenie orgán sociálnoprávnej ochrany detí a kurately, výslovne aplikujúc § 117 Civilného mimosporového poriadku, jeho postup je v rozpore so zákonom a má za následok, že maloletý v predmetnom konaní vystupoval bez zastúpenia osobou zo zákona na to určenou, čo prokurátorka hodnotí ako odňatie možnosti účastníka konať pred súdom a porušenie práva na spravodlivý proces. V danom prípade neobstojí len odvolávanie sa súdu prvej inštancie „na logický a teleologický výklad“ Civilného mimosporového poriadku bez toho, aby súd konkretizoval, aké metódy týchto výkladov použil. Z rozhodnutia súdu prvej inštancie zároveň absolútne žiadnym spôsobom nevyplýva, z akého dôvodu súd prvej inštancie v predmetnom konaní neaplikoval systematický výklad, ktorý má podľa právnej teórie prednosť pred výkladom teologickým. Prokurátorka žiadnym spôsobom nespochybňuje schopnosť orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately plniť úlohy a realizovať oprávnenia, avšak zastáva názor, že dieťa má v konaniach starostlivosti o maloletých zastupovať ako kolízny opatrovník predovšetkým jeho blízka osoba. Len v prípade, že sa takáto osoba nenájde, má súd ustanovovať za kolízneho opatrovníka dieťaťa orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Súd prvej inštancie bez toho, aby realizoval, čo len jediný konkrétny úkon za účelom zistenia, či neexistuje blízka osoba, ktorá by bola ochotná a schopná maloletého v konaní zastupovať, automaticky maloletému ustanovil za opatrovníka orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Ako absolútne arbitrárny hodnotí prokurátorka postup súdu prvej inštancie, ktorý aj potom, čo má preukázateľne z vlastnej úradnej činnosti vedomosť o procesnom pochybení a porušení zákona spočívajúcom v ustanovení orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately ako procesného opatrovníka maloletému účastníkovi konania, naďalej aj po vytknutí daného pochybenia nadriadeným súdom (uznesenie č. k. 25CoP/13/2020-287 z 12. mája 2020) postupoval v konaní v rozpore so zákonom.

Za závažnú vadu konania prokurátorka tiež považuje vyslovene formálny postup súdu prvej inštancie, ktorý v priebehu konania nevenoval prakticky žiadnu pozornosť riadnemu zisteniu zdravotného stavu osvojenca a osvojiteľov a bez splnenia obligatórnej informačnej povinnosti vyplývajúcej tak z § 104 alinea druhá Zákona o rodine, ako aj § 147 ods. 1 alinea druhá Civilného mimosporového poriadku vo veci rozhodol. Evidentne bez ďalšieho si osvojil obsah „výmenných lístkov“ predložených navrhovateľmi spolu s návrhom a zároveň tvrdenia navrhovateľov priamo na pojednávaní, že ich zdravotný stav je dobrý. Žiadne ďalšie zisťovanie súd prvej inštancie ohľadne zdravotného stavu v konaní nerealizoval. Prokurátorka má doposiaľ len zo Správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky zo dňa 27.07.2020 vedomosť, že maloletý „nebol schopný sedieť sám bez podporenia“, z ktorého dôvodu navrhovateľa navštívili s maloletým neurologickú ambulanciu. Prokurátorka zároveň namietá, že okrem informačnej povinnosti týkajúcej sa zdravotného stavu osvojiteľov a osvojenca súd prvej inštancie nespĺnil ani ďalšiu hmotnoprávnu podmienku pre osvojenie, ktorou je poučenie účastníkov o účele, obsahu a dôsledkoch osvojenia, ktorá povinnosť je zakotvená normotvorcom zároveň v § 104 Zákona o rodine. Poukazuje tu na zápisnicu z pojednávania konaného dňa 05.08.2020, na ktorom súd síce vo

veci meritórne rozhodol, avšak bez toho, aby si splnil poučovaciu povinnosť, v spojitosti so splnením ktorej normotvorca nekonštituuje žiadne výnimky.

Prokurátorka podotkla, že podanie riadneho návrhu a doterajšia riadna starostlivosť navrhovateľov o maloletého, ktorú žiadnym spôsobom nespochybňuje, však nezavaruje súd prvej inštancie povinnosti riadiť sa zákonom, maloletému dieťaťu ustanoviť opatrovníka v súlade so zákonom a ani povinnosti vysporiadať sa s hmotnoprávnymi podmienkami osvojenia, keďže ako opakovane zdôrazňuje Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre „osvojenie znamená dať rodinu dieťaťu, nie dieťa rodine“ (napr. Fretté proti Francúzsku“).

Záverom zároveň namieta nepreskúmateľnosť napadnutého rozsudku, keďže súd prvej inštancie svoje rozhodnutie neodôvodnil ústavne prijateľným spôsobom a odňal tak účastníkom konania možnosť konať pred súdom.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti prokurátorka navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. K odvolaniu prokurátorky sa vyjadril opatrovník, ktorý sa stotožnil s názorom prokurátorky a poukázal na skutočnosť, že procesným opatrovníkom osvojovaného dieťaťa v konaní o osvojenie sa môže stať len osoba uvedená v § 71 Civilného sporového poriadku a to podľa postupnosti osôb do úvahy prichádzajúcich podľa zákonnej dikcie. Nakoľko existuje pochybnosť o tom, či v prípade ustanovenia osoby maloletému blízkej, resp. osoby z rodinného prostredia maloletého za procesného opatrovníka, by takáto osoba mala predpoklady na riadne zastupovanie maloletého, pričom netreba zabúdať ani na právo osvojiteľov na ochranu ich osobných údajov a súkromia, navrhol, aby v prípade pokračujúceho konania ustanovil Okresný súd Galanta za procesného opatrovníka obec, v ktorej má matka maloletého trvalý pobyt, t. j. obec J.. Má za to, že takýmto postupom by bol maloletý v predmetnom konaní zastúpený osobou zo zákona na to určenou a neboli by porušené jeho práva na spravodlivý proces. Zdôraznil tiež, že tak ako bolo uvedené v správe úradu zo šetrenia pomerov v domácnosti navrhovateľov zo dňa 27.07.2020, maloletý síce v minulosti prejavoval známky oneskoreného vývinu pohybového aparátu (nedokázal samostatne sedieť), no manželia X. zodpovedne pristúpili k riešeniu stavu dieťaťa a s maloletým navštívili neurologickú ambulanciu MUDr. D. G. v Šali. Manželia dodržali rady a odporúčania lekára, čím sa zdravotný stav maloletého výrazne zlepšil. Dieťa v súčasnosti dokáže sedieť bez podopretia a pohybuje sa štvornožky. Túto skutočnosť navrhovateľa preukázali písomným lekárskeym potvrdením o zdravotnom stave maloletého dieťaťa vyhotoveným pediatrom MUDr. K. L.. V prípade, že je tento dôkaz nedostačujúci navrhol, aby súd prvej inštancie v prípade ďalšieho konania vyžiadal podrobné stanovisko detského neurológa, MUDr. D. G..

6. K odvolaniu prokurátorky sa vyjadrili navrhovateľa, ktorí vo vyjadrení k námietke procesného pochybenia súdu prvej inštancie pri ustanovení procesného opatrovníka maloletému uviedli, že v prípade, ak by sa súd priklonil k argumentácii prokurátorky uvedenej v odvolaní, t. j. v zmysle ustanovenia § 71 ods. 1 a ods. 2 Civilného sporového poriadku by súd za procesného opatrovníka ustanovil obec, došlo by k zásahu do práv a právom chránených záujmov maloletého a jeho biologickej matky, ktorá sa rozhodla svoj pôrod utajiť. Uviedli, že súhlasia s argumentáciou súdu prvej inštancie, v zmysle ktorej bol za procesného opatrovníka ustanovený orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

K námietke súvisiacej s nesplnením si informačnej povinnosti súdom prvej inštancie uviedli, že záujme urýchlenia konania a eliminovania zbytočných prieťahov v konaní, súhlasia s nariadením pojednávania, na ktorom si súd splní svoju informačnú povinnosť, pričom zároveň predložili lekársku správu vystavenú MUDr. J. Q., praktickým lekárom pre dospelých, ktorá potvrdzuje zdravotnú spôsobilosť navrhovateľa Ing. J. X. na osvojenie maloletého dieťaťa a lekársku správu vystavenú MUDr. F. X., praktickou lekárkou pre dospelých, ktorá potvrdzuje zdravotnú spôsobilosť navrhovateľky P. X. na osvojenie maloletého dieťaťa. Zároveň žiadali, aby súd pojednávanie vytyčil na čo najbližšiu dobu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a s ohľadom na najlepší záujem maloletého navrhli, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil.

7. K vyjadreniu opatrovníka a navrhovateľov k odvolaniu sa vyjadrila prokurátorka, ktorá uviedla, že predmetné vyjadrenie opatrovníka, len potvrdzuje dôvodnosť podaného odvolania. K vyjadreniu navrhovateľov k námietke pochybenia súdu prvej inštancie pri ustanovení opatrovníka maloletému uviedla, že netvrdí, že opatrovníkom maloletého v konaní o osvojenie môže byť len obec. Je úlohou súdu prvej inštancie, aby sa dôsledne vysporiadal s kritériami vyplývajúcimi z ustanovenia § 71 Civilného sporového poriadku a možnosťami procesného zastúpenia maloletého dieťaťa vyplývajúcimi z tohto ustanovenia v konaní o osvojenie, medzi ktoré v súčasnosti nepatrí možnosť zastúpenia

maloletého dieťaťa orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. K skutočnostiam, že navrhovatelia predložili súdu prvej inštancie spolu s vyjadrením k odvolaniu ďalšie lekárske správy týkajúce sa zdravotného stavu navrhovateľov a maloletého, a že výslovne vyjadrili súhlas s nariadením pojednávania, na ktorom si súd splní „svoju informačnú povinnosť“ uviedla, že to len potvrdzuje dôvodnosť argumentácie prokurátorky v podanom odvolaní. Uviedla, že naďalej zotrváva v celom rozsahu na odvolaní a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

8. K vyjadreniu prokurátorky k vyjadreniu navrhovateľov k odvolaniu sa vyjadrili navrhovatelia. Vo vyjadrení uviedli, že nespochybňujú a nebagatelizujú práva maloletého ako účastníka konania, netvrdia, že práva maloletého sú menšie ako záujem navrhovateľov na rýchlom ukončení prebiehajúceho konania o osvojenie. Majú za to a súhlasia, že súd si mal riadne splniť informačnú povinnosť a že maloletý mal byť riadne zastúpený, avšak splnenie týchto procesných podmienok nie je priamo úmerné s cieľom, ktorý sa má dosiahnuť, t. j. najlepší záujem maloletého a záujem na konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň požiadali súd o urýchlenie konania, prípadne rozhodnutie na jednom pojednávaní a navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

9. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 Civilného sporového poriadku), oprávneným subjektom - účastníkom (§ 359 Civilného sporového poriadku), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie prípúšťa (§ 355 ods. 1 Civilného sporového poriadku), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 363 Civilného sporového poriadku) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b), d) Civilného sporového poriadku), preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v medziach daných rozsahom odvolania (§ 379 Civilného sporového poriadku) a bez viazanosti dôvodmi odvolania (§ 66 Civilného mimosporového poriadku), s prihliadnutím na prípadné vady konania, iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 67 Civilného mimosporového poriadku), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 Civilného mimosporového poriadku), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 Civilného sporového poriadku a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie prokurátora je čiastočne dôvodné, v dôsledku čoho je nevyhnutné rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

10. Počas odvolacieho konania Krajská prokuratúra Trnava prebrala vstup Okresnej prokuratúry Galanta.

11. Podstatou odvolacej argumentácie prokurátora bola námietka nesprávneho postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie o ustanovení procesného opatrovníka maloletého a nesplnenie hmotnoprávnych povinností súdom prvej inštancie a to informačnej povinnosti v zmysle § 147 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku a poučovacej povinnosti v zmysle § 147 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku a to v spojení s § 104 Zákona o rodine.

12. Podľa § 144 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku účastníkmi konania o osvojenie sú osvojované dieťa, jeho rodičia, prípadne poručník, osvojiteľ a jeho manžel.

13. Niektorí účastníci vymenovaní v citovanom zákonom ustanovení sú v konaní o osvojenie obligatórne, to znamená, že sa konania o osvojenie musia zúčastniť vždy. Je to budúci osvojiteľ (osvojiteľia) ako navrhovateľ (navrhovatelia) a osvojované dieťa. Ostatní sa konania zúčastnia len vtedy, ak sú splnené hmotnoprávne alebo procesné predpoklady ich účasti. Okruh účastníkov si súd musí ustáliť hneď na začiatku konania tak, aby bol zachovaný princíp ich rovnosti a všetci dostali rovnaké možnosti uplatniť svoje procesné práva a povinnosti. Osvojované dieťa je účastníkom konania vždy. Vždy tiež bude v konaní zastúpené zástupcom. Keďže osvojované dieťa je vždy maloleté, nemá procesnú spôsobilosť v plnom rozsahu a musí byť v konaní zastúpené (§ 68 Civilného sporového poriadku), preto bude po prijatí návrhu často jedným z prvých procesných úkonov súdu ustanovenie procesného opatrovníka pre dieťa. Maloleté dieťa má v dôsledku právnej úpravy obsiahnutej v Zákone o rodine vždy zákonného zástupcu - sú ním buď obaja rodičia, alebo v taxatívne vymenovaných prípadoch len jeden rodič (§ 28 ods. 3 Zákona o rodine) alebo v taxatívne vymenovaných prípadoch poručník (§ 56 ods. 1 Zákona o rodine). Procesný opatrovník dieťaťa v konaní o osvojenie teda môže byť ustanovený len vtedy, ak zákonný zástupca nemôže dieťa zastupovať alebo ak je nečinný. Prípád, že dieťa nemá

zákonného zástupcu prakticky neprichádza do úvahy. V prípade, že zákonným zástupcom osvojovaného dieťaťa je rodič, mohol by dieťa v konaní o osvojenie zastupovať vtedy, keď nie je účastníkom konania. To prichádza do úvahy v dvoch prípadoch, jednak v prípade, že rodičia sa správali spôsobom, ktorý ich vylúčil z vyslovenia súhlasu s osvojením dieťaťa, na čo Civilný mimosporový poriadok reaguje v § 144 ods. 3 a v prípade, ak už sa právoplatne rozhodlo, že dieťa je osvojiteľné a zároveň právoplatne nerozhodlo o pozbavení rodičov výkonu ich rodičovských práv a povinností. Z oboch ale prípadov možno predpokladať, že rodič, ktorý síce je zákonným zástupcom dieťaťa sa svojim správaním sám vylúčil z účasti v konaní o osvojenie, z čoho je možné vyvodiť, že nebude mať záujem zastupovať v tomto konaní dieťa. Preto je pravdepodobné, že súd by aj tak musel ustanovovať procesného opatrovníka z dôvodu, že zákonný zástupca je nečinný. Najskôr by však musel túto nečinnosť preukázať, čo by mohlo konanie predĺžiť, pričom Civilný mimosporový poriadok v § 145 ukladá súdu povinnosť o osvojení rozhodnúť bezodkladne, najneskôr do 6 mesiacov od podania návrhu. Prekážkou zastupovania dieťaťa rodičom v týchto dvoch prípadoch môže byť aj ust. § 31 ods. 2 Zákona o rodine, ktoré vylučuje rodiča zo zastupovania dieťaťa pri právnych úkonoch, pri ktorých hrozí kolízia (rozpor záujmov) medzi rodičmi a dieťaťom. Takýto rozpor môže byť aj procesnoprávny, preto s použitím tohto ustanovenia Zákona o rodine je možné, aby súd ustanovil osvojovanému dieťaťu hneď procesného opatrovníka, hoci sú stále rodičia zákonnými zástupcami dieťaťa. Tento procesný opatrovník však nie je automaticky aj kolíznym opatrovníkom, ako ho nazýva § 31 Zákona o rodine, procesný opatrovník je zároveň kolíznym opatrovníkom len vtedy, ak nemôžu dieťa zastupovať jeho rodičia ako zákonní zástupcovia. Ide o osobitného procesného zástupcu dieťaťa, ktorého súd bude ustanovovať podľa § 68 a § 69 Civilného sporového poriadku. Kto môže byť procesným opatrovníkom dieťaťa Civilný sporový poriadok určuje v § 71, pričom ide o kaskádovitú právnu úpravu. V prvom rade musí súd vyberať procesného opatrovníka dieťaťa medzi blízkymi osobami alebo inými osobami z rodinného prostredia dieťaťa. Osoba, ktorú súd vyberie, musí s ustanovením za procesného opatrovníka dieťaťa súhlasiť, musí byť spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu a musí byť u nej splnený predpoklad, že bude v konaní konať v súlade so záujmami osvojovaného dieťaťa. Len ak súd vhodnú osobu nenájde, môže ustanoviť za procesného opatrovníka obec, v ktorej malo dieťa poslednú adresu trvalého pobytu. Pokiaľ však nenájde takúto obec, môže ustanoviť za procesného opatrovníka súdneho úradníka. Procesným opatrovníkom osvojovaného dieťaťa sa teda v konaní o osvojenie viac nemôže stať orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Civilný mimosporový poriadok, ani Civilný sporový poriadok nemajú také ustanovenie ako v konaní starostlivosti o maloletých, kde podľa § 117 Civilného mimosporového poriadku možno ustanoviť za opatrovníka dieťaťa aj orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ak nie je možné ustanoviť blízku osobu dieťaťa (pozri výklad k § 144 Veľkého komentára Civilný mimosporový poriadok autorov Šmičková, Števec, Tomašovič, Kotrecová a kol., Nakladateľstvo C.H. Beck, rok vydania 2017).

14. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie uznesením č.k. 21P/79/2020-27 zo dňa 02.07.2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom výrokom I. maloletému za opatrovníka ustanovil Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, ktorý ho bude zastupovať o návrhu na osvojenie maloletého dieťaťa a výrokom II. maloletému ustanovil opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky na udelenie súhlasu na osvojenie maloletého dieťaťa. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažnosť prokurátor z dôvodu, že procesným opatrovníkom v predmetom konaní sa nemôže stať orgán sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Súd prvej inštancie o sťažnosti rozhodol uznesením č.k. 21P/79/2020-95 zo dňa 03.08.2020 tak, že sťažnosť Okresnej prokuratúry Galanta zamietol, pričom vychádzal z toho, že konanie o osvojenie nie je konaním vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, maloleté dieťa je účastníkom konania, maloletý P. má 1 rok a 4 mesiace, teda nemá procesnú spôsobilosť, preto musí byť zastúpený procesným opatrovníkom. Súd prvej inštancie preto skúmal či môže byť maloletý zastúpený zákonnou zástupkyňou - biologickou matkou A. Q., nar. XX.XX.XXXX a zistil, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky č.k. 18P/36/2019- 37 zo dňa 06.05.2019 došlo k obmedzeniu rodičovských práv a povinností v rozsahu zabezpečovania osobnej starostlivosti o dieťa, zastupovania maloletého dieťaťa a spravovania jeho majetku a zároveň ustanovil maloletému dieťaťu opatrovníka - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že matka maloletého nemôže v tomto konaní zastupovať, zohľadnil jej nečinnosť, nezáujem o maloletého, podpísanie privolenia s osvojením. Následne súd skúmal či ustanovením Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky došlo postupom vyššieho súdneho úradníka k nezákonnému postupu a zistil, že tento postup je odôvodniteľný a ide o všeobecnú prax súdov. Predovšetkým súd prvej inštancie poukázal na nezáväznosť Veľkého komentára Civilný mimosporový poriadok autorov Šmičková, Števec, Tomašovič, Kotrecová a kol., Nakladateľstvo C.H. Beck, rok vydania 2017, na ktorý sa odvoláva prokurátor. Ďalej súd poukázal na rozpor v samotnej

publikácií o tejto otázke medzi jednotlivými autormi napr. strana 452, strana 484, strana 369. Súd prvej inštancie preto zaujal názor, že ak pri konaniach vo veciach určenia rodičovstva a konania o návrat maloletého do cudziny pri neoprávnenom premiestnení alebo zadržaní (ktoré konania rovnako nie sú konaniami vo veciach starostlivosti o maloletých) pripúšťajú príp. priamo poukazujú na § 117 Civilného mimosporového konania, je potrebné podľa rovnakých výkladových pravidiel postupovať aj vo veciach osvojenia, pričom uvedený logický a teleologický výklad súd považuje za ústavne konformný, súladný s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a s aplikačnou praxou všeobecných súdov. Ďalej súd poukázal na neexistenciu stanoviska najvyšších súdnych autorít, na nejednotnú prax odvolacieho súdu (uznesenia Krajského súdu v Trnave č.k. 25P/13/2020 zo dňa 12.5.2020 a č.k. 26 CoP/9/2019-128 zo dňa 27.3.2019), na žiadosť Okresného súdu Galanta o zaujatie stanoviska občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Trnave. Napokon súd prihliadol na záujem maloletého, na objektívnosť, nestrannosť, riadne zastupovanie a hájenie záujmov maloletého Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, poukázal na účelnosť, hospodárnosť a rýchlosť predmetného konania. Súdu je známe, že biologická rodina nemá záujem o maloletého, nepoznajú ho, nekontaktujú, nemajú o ňom žiadne poznatky, tiež sa domnieva, že ak by sa aj blízka osoba našla, je otázne či by spĺňala predpoklady o riadne zastúpenie. Súd sa nestotožnil s názorom o nutnosti postupu podľa § 71 Civilného sporového poriadku, keď blízka osoba neprichádza do úvahy, obec pomery maloletého nepozná a rovnako ani súdny úradník. Následne súd prvej inštancie konal s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky ako s procesným opatrovníkom maloletého P..

15. Kolégium Krajského súdu v Trnave vo svojom stanovisku zo dňa 30.11.2020 dospelo k záveru, že v konaniach o osvojení (a s nimi súvisiacimi) je vo všeobecnosti pri ustanovení opatrovníka maloletému dieťaťu, ktoré je účastníkom konania, potrebné postupovať podľa § 117 CMP, ako osobitného právneho predpisu vo vzťahu k CSP ako všeobecného právneho predpisu. Ustanovenie § 111 CMP (vymedzujúce konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých) v nadväznosti na ustanovenie § 117 CMP je vo všeobecnosti potrebné vykladať vo vzťahu k ustanovovaniu procesného opatrovníka maloletému dieťaťu, z hľadiska účelu tohto zákona (pristúpiť k teleologickému výkladu), podľa ktorého ak dieťa v konaní nezastupuje osoba blízka, je dieťaťu potrebné ustanoviť za procesného opatrovníka orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý je schopný chrániť najlepší záujem dieťaťa, je na to vybavený personálne, materiálne a aj svojimi kompetenciami vyplývajúcimi z osobitného zákona (zák. č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele). Nemožno však vylúčiť, že v prípade individuálnych okolností konkrétneho prípadu bude dôvod na iný postup, ako to uviedol senát 25Co.

16. Vzhľadom na uvedené sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s argumentáciou súdu prvej inštancie uvedenou v citovanom uznesení č.k. 21P/79/2020-95 zo dňa 03.08.2020 a odkazuje naň. K odvolacím argumentom uvedeným v odvolaní pod bodom 1) odvolací súd uvádza, že ich považuje za nedôvodné. Súd prvej inštancie nepochybil pri ustanovení procesného opatrovníka maloletému, neporušil ustanovenia Civilného mimosporového poriadku. Odvolateľ namieta porušenie práva na spravodlivý proces v tom, že nemal dostatočný časový priestor na oboznámenie sa s uznesením súdu prvej inštancie č.k. 21P/79/2020-95 zo dňa 03.08.2020 o zamietnutí sťažnosti a vyjadrenie sa. Podľa názoru odvolacieho súdu k porušeniu práva na spravodlivý proces nedošlo, pretože išlo o uznesenie proti ktorému odvolanie nie je prípustné, stanoviská účastníkov konania k uzneseniu č.k. 21P/79/2020-95 zo dňa 03.08.2020 pre ďalší priebeh konania pre súd neboli nevyhnutné. Pokiaľ odvolateľ je názoru, že potreba oboznámenia sa a vyjadrenia sa k citovanému uzneseniu, mala viesť k potrebe odročiť pojednávanie, v tomto odvolací súd nevidí rýchly a efektívny postup s cieľom poskytnúť rýchlu a účinnú ochranu práv.

17. Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe najmä princíp „rovnosti zbraní“, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a ďalšie požiadavky spravodlivého súdneho konania. Konaním súdu sa rozumie jeho procesný postup. Konanie súdu v súlade so zákonom musí vykazovať určitú kvalitu a v materiálnom ponímaní zabezpečovať tak právo na súdnu ochranu. Procesný postup súdu pri konštituovaní rozhodnutia, ktorý nenachádza oporu v zákone, je preto potrebné považovať za závažnú vadu nenaplňujúcu materiálnu stránku práva na súdnu ochranu, práva na spravodlivý proces, ktorá v konečnom dôsledku objektívne bráni riadnemu (účinnému a efektívnemu) uplatneniu dôležitých procesných práv strán sporu/účastníkov konania, ktoré (práva) slúžia na ochranu ich práv a oprávnených záujmov v občianskom súdnom konaní. Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho

konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený alebo v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

18. Odvolateľ je názoru, že v konaní o osvojenie, ktorého obligatárnym účastníkom konania je maloleté dieťa bez procesnej subjektivity, je vylúčené, aby jeho procesným opatrovníkom bol orgán sociálnoprávnej ochrany a kurately, v danom prípade Úrad práce sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, s poukazom na výklad k § 144 Veľkého komentára Civilný mimosporový poriadok autorov Šmičková, Števeček, Tomašovič, Kotrecová a kol., Nakladateľstvo C.H. Beck, rok vydania 2017). Odvolateľ je názoru, že pokiaľ konanie o osvojenie neobsahuje ustanovenia o procesnom opatrovníkovi maloletého dieťaťa, je potrebné v zmysle § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku aplikovať Civilný sporový poriadok a to § 68, 69 a § 71 Civilného sporového poriadku.

19. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

20. Civilný mimosporový poriadok predstavuje špeciálnu právnu úpravu vo vzťahu k Civilnému sporovému poriadku, čo znamená, že Civilný mimosporový poriadok upravuje len určité odlišnosti od všeobecného procesného režimu, ktorý je upravený v Civilnom sporovom poriadku. Preto platí, že na mimosporové konania upravené Civilným mimosporovým poriadkom sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku len vtedy, ak Civilný mimosporový poriadok nemá odlišnú úpravu, teda neobsahuje úpravu, ktorá je buď v obsahovom rozpore s úpravou v Civilnom sporovom poriadku, alebo výslovne vylučuje aplikáciu niektorých ustanovení upravených v Civilnom sporovom poriadku. Zákonodarcu v dôvodovej správe pre vysvetlenie dodal, že kde Civilný mimosporový poriadok neustanovuje odlišnosti od Civilného sporového poriadku, ten sa uplatní ako generálny procesný kódex, čomu je prispôbená systematika Civilného mimosporového poriadku a označenie jednotlivých častí a dielov, a to ako "základné ustanovenia" a "niektoré ustanovenia", napríklad o príslušnosti, účastníkoch a pod. Civilný mimosporový poriadok používa pojem "niektoré ustanovenia o..." v prípadoch, ak sú v Civilnom mimosporovom poriadku upravené len špecifiká daného inštitútu, ktorý komplexne upravuje Civilný sporový poriadok a tieto ustanovenia Civilného sporového poriadku sa použijú subsidiárne. Ak v nadpise nie sú uvedené slová "niektoré ustanovenia o...", znamená to, že Civilný mimosporový poriadok upravuje inštitút komplexne. Takáto technika sa používa v celom kódexe.

21. Podľa § 68 Civilného sporového poriadku v rozsahu, v akom nemá fyzická osoba spôsobilosť samostatne konať pred súdom, koná za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník. (ods. 1) Procesný opatrovník je osoba ustanovená z dôvodov uvedených v tomto zákone súdom, ktorý spor prejednáva a rozhoduje. (ods. 2)

22. Podľa § 69 Civilného sporového poriadku súd ustanoví procesného opatrovníka fyzickej osobe, ktorá nemôže samostatne konať pred súdom a nemá zákonného zástupcu. Rovnako postupuje, ak zákonný zástupca nemôže za fyzickú osobu konať alebo ak je nečinný.

23. Podľa § 71 Civilného sporového poriadku za procesného opatrovníka súd ustanoví blízku osobu alebo inú osobu z rodinného prostredia strany, ktorá je spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu, u ktorej je predpoklad, že bude konať v súlade so záujmami strany a s ustanovením súhlasí. (ods. 1) Ak takej osoby niet, súd za procesného opatrovníka ustanoví obec, v ktorej mala strana poslednú adresu trvalého pobytu. (ods. 2) V prípade bezprostredného nebezpečenstva z omeškania, alebo ak osôb podľa predchádzajúcich odsekov niet, súd môže ustanoviť za procesného opatrovníka súdneho úradníka. (ods. 3)

24. Súd prvej inštancie však neaplikoval v tejto súvislosti § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku a § 69, a § 71 Civilného sporového poriadku, ale predovšetkým čl. 2 ods. 1 a 2, čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 4 § 117 Civilného mimosporového poriadku. Kľúčovou je otázka či v otázke procesného opatrovníka maloletého P. v konaní o osvojenie treba subsidiárne aplikovať ustanovenia Civilného sporového poriadku (a to § 68, § 69 a § 71) alebo analogicky použiť ustanovenia, ktoré sú konaniu o osvojenie najbližšie, teda konanie vo veciach starostlivosti o súdu o maloleté deti, ktoré upravuje otázku procesného opatrovníka v § 117

Civilného mimosporového poriadku. Autor už spomínaného Veľkého komentára Civilný mimosporový poriadok autorov Šmičková, Števíček, Tomašovič, Kotrecová a kol., Nakladateľstvo C.H. Beck, rok vydania 2017 je názoru, že aplikácia § 111 a 117 Civilného mimosporového poriadku je vylúčená, a hoci tam nie je odkaz na procesného opatrovníka použije sa podporne § 68 Civilného sporového poriadku (pozri bližšie bod 12. rozhodnutia).

25. Podľa čl. 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi vyjadrené a chránené.

26. Podľa čl. 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné. Nikto sa však nesmie dovoľávať slov a viet tohto zákona proti ich účelu a zmyslu podľa odseku 1.

27. Odvolací súd mechanicky neprevzal názor autora komentára, ktorý ani nie je záväzný a navyše vo vyššie uvedenom aj protirečivý a rozporný, ale posudzoval na okolnosti daného prípadu kto konkrétne by prichádzal do úvahy ako procesný opatrovník. Pokiaľ by procesným opatrovníkom osvojovaného dieťaťa - maloletého P. v konaní o osvojenie sa mohla stať len osoba uvedená v cit. § 71 Civilného sporového poriadku (tak ako argumentuje odvolateľ to podľa postupnosti osôb do úvahy prichádzajúcich podľa zákonnej dikcie (postupným vylučujúcim spôsobom) ako prvá prichádza do úvahy blízka osoba alebo iná osoba z rodinného prostredia strany, teda maloletého P., u ktorej je predpoklad, že bude konať v súlade so záujmami maloletého P. a s ustanovením súhlasí. Výklad pojmu blízka osoba zodpovedá definícii podľa hmotného práva, a to konkrétne § 116 Občianskeho zákonníka. Podľa § 116 Občianskeho zákonníka blízkou osobou je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel; iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako ujmu vlastnú. Pokiaľ ide o vymedzenie pojmu iná osoba z rodinného prostredia pod tento pojem spadajú predovšetkým príbuzný v nepriamom rade. Súd najskôr skúma či existuje osoba blízka a až v prípade, že takejto osoby niet, pristúpi k zisťovaniu osoby z rodinného prostredia. V danom prípade to znamená skúmanie či prichádza do úvahy blízka osoba maloletého a ak jej niet iná osoba z rodinného prostredia maloletého. Potom ako by súd zvolil takúto osobu, skúma splnenie ďalších predpokladov a to: spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, konanie v súlade so záujmami strany a súhlas osoby, ktorá má byť ustanovená za opatrovníka. Teda pre ustanovenie za procesného opatrovníka sa predpokladá plná spôsobilosť na právne úkony. Konaním v súlade so záujmami strany je potrebné rozumieť to, že opatrovník dosiahol určitú rozumovú vyspelosť na základe čoho bude realizovať procesné úkony v súlade so zabezpečením primeranej ochrany strany t.j. sledovať účel konania a pod. opatrovník musí byť spôsobilý naplniť účel, na ktorý bol ustanovený. V tejto súvislosti je potrebné tiež uviesť, že pokiaľ by súd zistil stret záujmov z povahy konania alebo vyšiel by najavo v priebehu konania, musel by ustanovenie opatrovníka zrušiť. Za problematické v danej veci sa podľa názoru odvolacieho súdu javí predpoklad konania opatrovníka v podobe blízkej osoby alebo osoby z rodinného prostredia maloletého v súlade so záujmami maloletého P.. U týchto osôb by bolo ťažké predpokladať objektivitu, nestrannosť, nezaujatosť pri zastupovaní maloletého. Zároveň by zisťovanie takejto osoby vyžadovalo určitý časový priestor s neistým výsledkom, čo môže mať vplyv na dĺžku konania o osvojenie. V prípade, že by neexistovala žiadna fyzická osoba podľa § 71 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ktorá by mohla byť ustanovená za procesného opatrovníka, ustanoví súd obec. Aj tu sa predpokladá priame prepojenie obce ako procesného opatrovníka s maloletým, kritérium miesta trvalého pobytu, súhlas takejto obce, čo umožní realizovať skutočnú úlohu, ktorú zákon sleduje. V okolnostiach danej veci takéto priame prepojenie obce a maloletého nevyšlo najavo. Podľa ustanovenia § 71 ods. 3 Civilného sporového poriadku za procesného opatrovníka môže byť výnimočne ustanovený zamestnanec súdu. V danom prípade by takýto zamestnanec súdu len ťažko mohol realizovať svoju úlohu spočívajúcu v realizácii procesných práv v záujme maloletého tak, aby táto funkcia nebola čisto formálna.

28. Podľa § 117 Civilného mimosporového poriadku ak treba, aby za maloletého konal opatrovník, súd na návrh ustanoví za opatrovníka najmä blízku osobu maloletého, u ktorej je predpoklad, že bude konať v záujme maloletého, ak s ustanovením súhlasí. Inak ustanoví za opatrovníka orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

29. Právna úprava § 117 Civilného mimosporového poriadku je diametrálne odlišná od ustanovení, ktoré určujú ako sa postupuje pri výbere procesného opatrovníka podľa § 68 a nasl. Civilného sporového poriadku.

30. Pre ustanovenie blízkej osoby maloletého za opatrovníka sa vyžaduje návrh buď samotného maloletého alebo niektorého zákonného zástupcu. V danej veci návrh na ustanovenie blízkej osoby (teda konkrétnej fyzickej osoby) maloletého P. podaný nebol (ani odvolateľ takýto návrh nepodal), preto môže realizovať tieto práva orgán sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately. Odvolateľ nemá námietky k schopnosti orgánov sociálnoprávnej ochrany a kurately plniť úlohy a realizovať oprávnenia, ktoré sú týmto orgánom zverené.

31. Odvolateľ tiež dôvodí, že postup súdu odporoval aj ust. § 117 Civilného mimosporového poriadku, vytýkal súdu nevykonanie procesného úkonu za účelom zistenia existencie blízkej osoby ochotnej zastupovať maloletého P.. Táto úvaha odvolateľa však nezodpovedá zneniu § 117, ktoré predpokladá návrh adresovaný súdu, pričom v danej veci nik, ani odvolateľ, takýto návrh neučinil. Navyše súd prvej inštancie sa zaoberal možnosťou, či by maloletého mohla zastupovať jeho matka. Odvolací súd preto uvedenú námietku vyhodnotil ako neopodstatnenú.

32. Súdu prvej inštancie nemožno vytýkať ani arbitrárnosť postupu vzhľadom na existenciu vedomosti o prípadnom procesnom pochybení pri ustanovení procesného opatrovníka maloletému z uznesenia tunajšieho súdu č.k. 25CoP13/2020 zo dňa 12.05.2020, pretože súd prvej inštancie mal o ňom vedomosť, nepovažoval právny názor za záväzný na danú vec a poukázal na rozdielnu prax odvolacieho súdu a na žiadosť občianskoprávneho grémia Okresného súdu Galanta o stanovisko občianskoprávne kolégium Krajského súdu v Trnave k tejto otázke.

33. Pokiaľ súd prvej inštancie ustanovil maloletému za procesného opatrovníka Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky aplikáciou čl. 2 ods. 1 a 2, čl. 3 ods. 1 a 2, čl. 4 § 117 Civilného mimosporového poriadku, ktorý postup súd prvej inštancie riadne zdôvodnil, dostatočne sa vysporiadal s dôvodmi nesúhlasu Okresnej prokuratúry Galanta k takémuto postupu a to jednak v napadnutom rozsudku ako aj v uznesení č.k. 21P/79/2020-95 zo dňa 03.08.2020, maloletý bol v konaní riadne zastúpený procesným opatrovníkom, súd prvej inštancie konal v súlade s účelom zákona, procesný opatrovník konal v súlade so záujmami maloletého, zohľadniac Stanovisko občianskoprávneho kolégia tunajšieho súdu zo dňa 30.11.2020 k tejto otázke, nemožno súhlasiť s názorom odvolateľa, že maloletý v predmetnom konaní vystupoval bez zastúpenia osobou zo zákona na to určenou, preto nedošlo k odňatiu možnosti konať pred súdom a k porušeniu práva na spravodlivý proces.

34. V bode 2) odvolania odvolateľ namietal porušenie obligatórnej informačnej povinnosti podľa § 104 Zákona o rodine a § 147 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku.

35. Podľa § 104 Zákona o rodine súd je povinný na základe lekárskeho vyšetrenia zistiť, či zdravotný stav osvojenca a osvojiteľov nie je v rozpore s účelom osvojenia. S výsledkami vyšetrenia oboznámi osvojiteľa, zástupcu osvojenca a poučí ich o účele, obsahu a dôsledkoch osvojenia.

36. Podľa § 147 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku súd zistí, či sa zdravotný stav osvojovaného dieťaťa aj osvojiteľa neprieči účelu osvojenia. S výsledkami vyšetrenia súd oboznámi účastníkov.

37. Jedným z hmotnoprávnych predpokladov osvojenia je zistenie zdravotného stavu osvojenca a osvojiteľov. Dôkladným zistením zdravotného stavu osvojiteľov a osvojenca sa má predísť tomu, aby bol v budúcnosti účel osvojenia ohrozený alebo zmarený. Povinnosť zistiť skutočný stav veci vyplýva v mimosporovom konaní súdu už zo základných princípov Civilného mimosporového poriadku. U osvojiteľov je zámerom zistiť, či s ohľadom na dlhodobosť vzťahov založených osvojením možno pri zdravotnom stave osvojiteľa očakávať naplnenie účelu osvojenia. Zdravotný stav dieťaťa musí byť zistený zvlášť dôkladne a to aj vtedy, ak sa záujemcovia o osvojenie o dieťa dlhodobo starajú. Súd musí dokazovaním o tejto otázke dospieť k presným zisteniam ohľadom zdravotného stavu osvojiteľov i samotného osvojenca. Len čo súd zistí zdravotný stav osvojiteľa i osvojenca, je povinný s ním oboznámiť účastníkov konania. Skutočnosť, že súd splnil svoju informačnú povinnosť, musí uviesť v zápisnici z pojednávania.

38. V danej veci bolo treba dať za pravdu odvolateľovi, že v otázke zdravotného stavu osvojiteľov i osvojenca súd nezistil presný stav, nevenoval sa dostatočne tvrdeniam uvedeným v správe zo šetrenia pomerov Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky ohľadom zdravotného stavu maloletého, na tieto tvrdenia na pojednávaní nevyočul účastníkov konania, aby zistil aktuálny stav. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 05.08.2020 nevyplýva splnenie informačnej povinnosti v zmysle § 147 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku a § 104 Zákona o rodine.

39. Podľa bodu 3) odvolania odvolateľ tiež vytýkal súdu prvej inštancie porušenie § 147 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku

40. Podľa § 147 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku účastníkov súd poučí o význame osvojenia z hľadiska záujmu spoločnosti aj z hľadiska záujmu osvojovaného dieťaťa, ako aj o tom, aké povinnosti má osvojiteľ.

41. Ďalšou hmotnoprávnou podmienkou pre osvojenie je poučenie účastníkov o účele, obsahu a dôsledkoch osvojenia (§ 104 Zákona o rodine). Navyše sa poučenie musí týkať viacerých skutočností - teda významu osvojenia z hľadiska záujmov spoločnosti, i z pohľadu osvojovaného dieťaťa a tiež povinností osvojiteľov. Aj takéto poučenie je nevyhnutné urobiť osobne na pojednávaní a musí byť zreteľne zachytené v zápisnici z pojednávania. Zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 05.08.2020 nevyplýva splnenie informačnej povinnosti v zmysle § 147 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku a podľa § 104 Zákona o rodine.

42. Spravodlivým prejednaním veci je také súdne konanie, ktoré rešpektuje všetky procesné zásady a princípy, ktoré tvoria súčasť štruktúry základných ľudských práv a slobôd. Podľa nálezu Ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 26/94 obsah práva na súdnu ochranu uvedený v Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva na súdnu ochranu alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je potom porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu. Pod odňatím možnosti konať pred súdom treba potom rozumieť závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

43. S poukazom na uvedené je zrejmé, že pokiaľ súd prvej inštancie nesplnil zákonom uloženú povinnosť postupovať v zmysle citovaného ustanovenia § 147 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku v spojení s § 104 Zákona o rodine, porušil právo na spravodlivý proces. Zákonnému postupu súdu prvej inštancie by podľa odvolacieho súdu korešpondoval len taký stav, keby bolo v zápisnici o pojednávaní výslovne uvedené, že informačná a poučovacia povinnosť súdu podľa citovaných ustanovení splnená bola.

44. Keďže s poukazom na vyššie uvedené súd prvej inštancie náležitým nezisťovaním všetkých relevantných okolností potrebných pre posúdenie predpokladu pre osvojenie a to zistenia zdravotného stavu osvojiteľov a osvojenca, pričom nevykonal i ďalšie dokazovanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a tým neposúdil všetky do úvahy prichádzajúce rozhodné okolnosti daného prípadu, čím potom vec i nesprávne právne posúdil, a zároveň nesplnením informačnej a poučovacej povinnosti podľa § 147 ods. 1 a 2 Civilného mimosporového poriadku došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, odvolací súd s použitím ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

45. Povinnosťou súdu prvej inštancie, súc pritom viazaný právnym názorom odvolacieho súdu podľa § 391 ods. 2 Civilného sporového poriadku, tak bude opätovne vec posúdiť, vrátane doplnenia dokazovania v naznačenom smere, ktoré je nevyhnutné vyhodnotiť v súlade s ustanovením § 191 Civilného sporového poriadku, a to najmä so sústredením sa na sporné otázky, ako aj relevantné odvolacie argumenty, tieto posúdiť z hľadiska všetkých na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení a potom po zvážení všetkých preukázaných okolností daného prípadu vo veci znova rozhodnúť, pričom rozhodnutie je potrebné náležite v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku odôvodniť.

46. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvej inštancie znova o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 Civilného sporového poriadku).

47. Senát odvolacieho súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).